PARC DEL COMAPEDROSA

MEMÒRIA ANUAL D'ACTIVITATS 2024

CIM DELS CIMS
COMAPEDROSA
Parc Natural

INTRODUCCIÓ

La **Memòria Anual d'Activitats 2024** recull les **principals actuacions realitzades** al Parc Natural del Comapedrosa durant aquest període anual, així com informació relativa als **recursos** i els **resultats** obtinguts. Les dades s'agrupen segons els **7 àmbits principals** següents:

1. **Gestió bàsica**
2. **Recerca aplicada i seguiment**
3. **Activitats tradicionals**
4. **Cooperació**
5. **Comunicació i promoció**
6. **Infraestructures d'ús públic**
7. **Educació i formació**

1. GESTIÓ BÀSICA

1.1. PRESSUPOST I ACTUACIONS PROGRAMADES

El “Pressupost general del Comú de la Massana per a l’exercici 2024” preveia un total de **117.216,33 €** en les següents partides bàsiques: manteniment d'edificis i altres construccions, altre material, impressions i publicacions, activitats, instal·lacions tècniques, estudis tècnics i senyalització.

El pressupost de 2024 representa un augment del 51,59% respecte el de 2023.

Si tenim en compte el pressupost finalment utilitzat respecte el pressupost inicialment previst, durant el 2024 s’ha executat el **85% de les actuacions programades**.

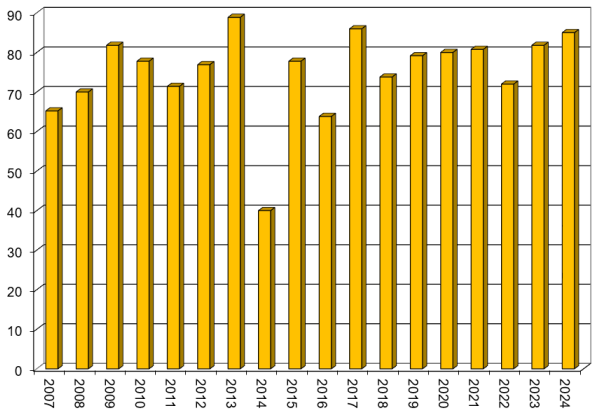

Evolució del percentatge de les actuacions executades respecte el total d’actuacions programades durant el període 2007-2024

1.2. ELS ÒRGANS DEL PARC

Al mes de febrer de 2024 es van realitzar noves reunions dels òrgans del parc.

La primera, la del **Comitè Consultiu**, va tenir lloc el 15 de febrer, mentre que la segona, la de l'**Òrgan Rector,** es va fer el 20 de febrer. L'ordre del dia va incloure, com a punt principal, la presentació de la **Memòria Anual d'Activitats 2023**.

1.3. INFORMES PRECEPTIUS

L'any 2024 es van emetre **18 informes vinculants**, tots acompanyats, després de la incorporació de les limitacions addicionals necessàries, del corresponent informe d'autorització. Concretament, es van preparar **11** informes relatius a **activitats guiades**, **5** a **competicions esportives**, **1** a **vols d'helicòpter** i **1** a **acampades**.

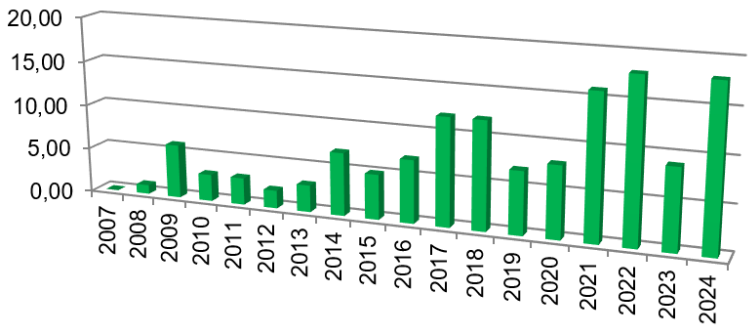

Evolució del número d'informes vinculants emesos durant el període 2007-2024

El número d'informes vinculants de 2024 és, juntament amb el de l'any 2022, el més elevat des de la creació del parc.

1.4. ACTUACIONS PER MILLORAR LES RESERVES D'AIGUA

Els episodis d'altes temperatures i l'allargament dels períodes sense precipitacions que s'han viscut els darrers anys, han incidit en les **reserves d'aigua de la parròquia de la Massana**, la majoria de les quals provenen del Parc Natural del Comapedrosa. Aquest fet ha obligat a aprovar un **pla de restriccions d'aigua davant la sequera extrema**. La situació de sequera no és excepcional d'Andorra, sinó que també l'estan vivint, en el context actual de **canvi climàtic**, els territoris veïns.

La disponibilitat d'aigua a la parròquia, segon els resultats de l'**estudi de capacitat de càrrega màxima**, podria disminuir de forma important en el pròxims anys, fet que s'agreujaria especialment en episodis de forta sequera i de molta afluència. Aquest estudi proposa diverses **actuacions**, com reduir les pèrdues en la xarxa, promoure canvis en els hàbits de consum i intensificar la col·laboració interparroquial. Aquí també s'inclou un pla d'enginyeria que estudia diferents alternatives per ampliar la capacitat de captació de la xarxa, amb propostes com la **creació d'una presa al Pla de l'Estany**, a l'interior del parc.

A principis de 2024 es va elaborar un document preliminar que analitza els **principals elements patrimonials** que es podrien veure impactats per la construcció d'un embassament al Pla de l'Estany, i s'han dut a terme reunions per analitzar tots els **aspectes que caldria tenir en consideració** (normatius, de gestió, de conservació, etc.).

2. RECERCA APLICADA I SEGUIMENT

2.1. EL PROGRAMA DE SEGUIMENT

L'edició 2024 del Programa de Seguiment va incloure, amb l'objectiu d'avaluar la **gestió operativa de l'espai**, el càlcul de **59 indicadors**.

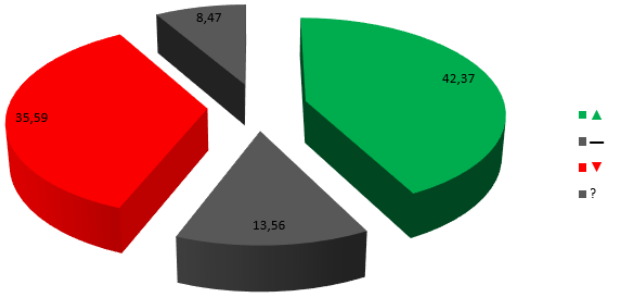

Percentatge d'indicadors, inclosos en l'execució 2024 del Programa de Seguiment, en funció de la tendència establerta

El 42,37% dels indicadors inclosos en l'execució 2024 del Programa de Seguiment evoluciona positivament, i el 13,56% es manté estable.

3. ACTIVITATS TRADICIONALS

3.1. LA CABANA RAMADERA

Durant el 2024 van pasturar pel parc un total de 1.140 caps de bestiar.

30 caps de bestiar boví i 10 caps de bestiar equí van pasturar pel sector del **Pla de l'Estany-Les Fonts**, i 1.100 ovelles ho van fer pel sector del **Comapedrosa**.

Unes 800 ovelles van iniciar la **transhumància**, des de **la Seu d'Urgell**, el 29 de juliol de 2024. Aquestes, juntament amb un ramat de 300 ovelles procedents de **Sant Julià de Lòria**, van pasturar per la zona del Comapedrosa, davant del refugi.

Durant el 2024 també es van instal·lar, amb la col·laboració de l'òrgan gestor, **arnes** de l'empresa **Autèntic**. Aquesta empresa també va dur a terme activitats estivals per donar a conèixer la **importància de les abelles**.

3.2. L'ACTIVITAT CINEGÈTICA

Durant la setmana de caça de l'isard (del 15 al 22 de setembre de 2024) es van abatre 18 exemplars al parc.

Pel que fa a altres espècies, l'any 2024 es van caçar, a l'interior del parc o a la seva perifèria immediata, **3 cabirols**, **8 senglars** i **46 muflons**.

En referència a les introduccions realitzades per la FACIP (Federació Andorrana de Caça i Pesca), cal destacar la reintroducció de **64 perdius xerres** al **Pla de l'Estany**, fet que va tenir lloc en el marc de l'edició 2024 de "La Pitavola del Comapedrosa".

.

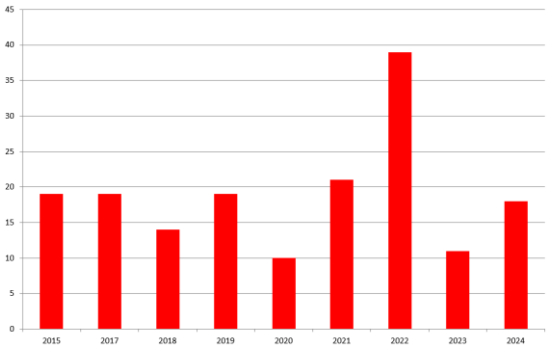

Evolució del número d'isards abatuts durant la setmana de caça d'aquesta espècie (2015-2024)

4. COOPERACIÓ

4.1. SEGONA EDICIÓ DEL FESTI'FLORA

Entre els dies 22 de maig i 20 de juliol de 2024 va tenir lloc **el II Festival de la Flora dels Pirineus**, organitzat en el marc del projecte transfronterer **Floralab+**. Es tracta d'una iniciativa de preservació i millora de la **flora patrimonial transfronterera** del **Pirineu Oriental**.

Dins el parc es van organitzar dues activitats del Festi'Flora: flora i avets centenaris, i sortida guiada al Circuit Interpretatiu.

Cartell promocional del II Festival de la Flora dels Pirineus, elaborat per Andorra Recerca + Innovació, soci principal del projecte a Andorra

4.2. ALTRES PROJECTES DE COOPERACIÓ TRANSFRONTERERA

L'equip tècnic del Parc Natural del Comapedrosa va participar, durant el 2024, en reunions i seminaris de treball de diversos projectes transfronterers amb finançament INTERREG-POCTEFA.

El **projecte transfronterer RED-BIO** té l'objectiu d'enfortir la **xarxa d'espais naturals del Pirineu** i promoure una gestió dels seus elements naturals enfocada a l'estudi i conservació de l'entorn. Aquest projecte pretén dissenyar i desplegar un conjunt de solucions comunes a **tres entorns naturals (bosc, espais oberts i torberes)** per **conciliar millor els usos socioeconòmics i la preservació de la biodiversitat**. L'equip tècnic del parc va assistir a diverses **reunions virtuals** d'aquest projecte (2 de febrer, i 13 i 15 de març, per exemple), així com al **seminari de treball** que va tenir lloc el 25 d'abril a Mourtis, al Parc Naturel Régional Comminges Barousse Pyrénées.

Seminari de treball del projecte RED-BIO. 25 d'abril de 2024 a Mourtis, al Parc Naturel Régional Comminges Barousse Pyrénées

Durant el 2024 també es van dur a terme accions del projecte transfronterer Floralab+, es va participar en la definició d'un **projecte transpirinenc relatiu a la preservació i valorització del cel nocturn**, i es va assistir a la jornada **"Sinèrgia entre projectes i Comitès Tècnics"**, que es va organitzar a Andorra en el marc dels projectes **RED-BIO, Floralab+ i Florapyr 3D**.

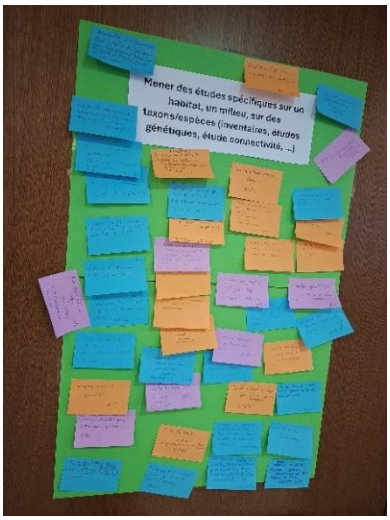

Jornada "Sinèrgia entre projectes i Comitès Tècnics", 3, 4 i 5 de desembre de 2024, a Andorra la Vella

5. COMUNICACIÓ I PROMOCIÓ

5.1. QUARTA EDICIÓ DE LA PITAVOLA DEL COMAPEDROSA

L'edició 2024 de "La Pitavola del Comapedrosa" va incloure, entre altres, les **següents activitats**: sortida guiada al pla de l'Estany, sortida guiada per descobrir els ocells del parc, engegada de perdius xerres al pla de l'Estany, inauguració de la sèrie documental "Becs i plomes: un cop d'ull als ocells d'Andorra", taller de fotografia de paisatge, observacions astronòmiques, sortida guiada i tria dels bolets, sortida guiada pel camí de les Carboneres, sortida d'orientació i diversos tallers infantils (flors i insectes magnètics, libèl·lules, erugues i flors).

Cartell de l'edició 2024 de "La Pitavola del Comapedrosa"

L'edició 2024 de "La Pitavola del Comapedrosa" també va incloure una **exhibició de bestiar**, una **fira mercat amb animació teatralitzada**, la **ruta de la tapa**, ***escape rooms***, la projecció d'una pel·lícula al **Planetari**, l'encesa d'una **carbonera** i la recollida de carbó, l'actuació de l'**Esbart Dansaire Valls del Nord** i una **exhibició de cuina**, així com **col·loquis** i **actuacions musicals**.

L'**edició 2024** de **"La Pitavola del Comapedrosa"** va tenir lloc els dies **12 i 13 d'octubre de 2024**.

5.2. EL TRENCALÒS EN ESTÀTUA

Un dels darrers actes de “La Pitavola del Comapedrosa” va ser la descoberta de **l'escultura d'un trencalòs**, feta amb acer inoxidable per l'artesà **Jordi Illamola**.

Es tracta d'una escultura amb tècnica mixta de **treball al buit**, per crear volum, construïda amb **acer inoxidable i xapa coarten**. El trencalòs reposa damunt d'una branca de **ferro massís**

Descoberta de l'escultura del trencalòs. 13 d'octubre de 2024

5.3. ACTIVITATS DE DIFUSIÓ DEL PATRIMONI

Durant l'estiu de 2024 es van organitzar les següents **activitats de difusió del patrimoni**: itinerari de la biodiversitat, avets centenaris i flora del parc, introducció a la identificació auditiva d'ocells, observació astronòmica júnior, la importància de les abelles, la serenalla pallaresa: tresor del Comapedrosa, els nostres amics de fusta: els arbres, juguem amb l'aigua, nit al refugi del Comapedrosa, investiguem els rastres que deixen els animals, observació astronòmica al coll de la Botella i observació de fauna salvatge.

Cartell promocional de les activitats organitzades durant l'estiu de 2024

Convé afegir, a més, que durant el mes de maig es va organitzar, conjuntament amb Andorra Recerca+Innovació i la Fundació Marcel Chevalier, l'activitat **"Comapedrosa: el riu i les seves roques blanques"**, i que al mes de juliol va tenir lloc una **sortida guiada amb usuaris de la Casa Pairal**.

Pel que fa a les activitats realitzades en el marc de la **certificació Starlight**, convé destacar l'organització, els dies 28 i 29 d'abril, del **II Festival d'Astronomia Andorra Comapedrosa**. Aquest va comptar amb la participació d'unes 740 persones (700 a les activitats nocturnes i unes 40 al cicle de conferències).

S'estima que la participació a les activitats organitzades pel parc durant el 2024 és d'un mínim de 1.252 persones.

5.4. COMPETICIONS ESPORTIVES

Es té constància de la celebració, durant el 2024, dels 5 esdeveniments esportius següents a l'interior del parc: **Copa del Món ISMF Comapedrosa Andorra, 100 Trail Andorra UTMB, Mountain Festival Comapedrosa, Marató del Montcalm** i **Pyrenees Stage Run**.

El total de corredors que va participar a les carreres que van circular per l'interior del parc durant el 2024 és de 2.612.

Aquesta xifra representa un **increment del 11,67%** respecte el 2023, i és la tercera més alta assolida, únicament superada per les de 2018 i 2019.

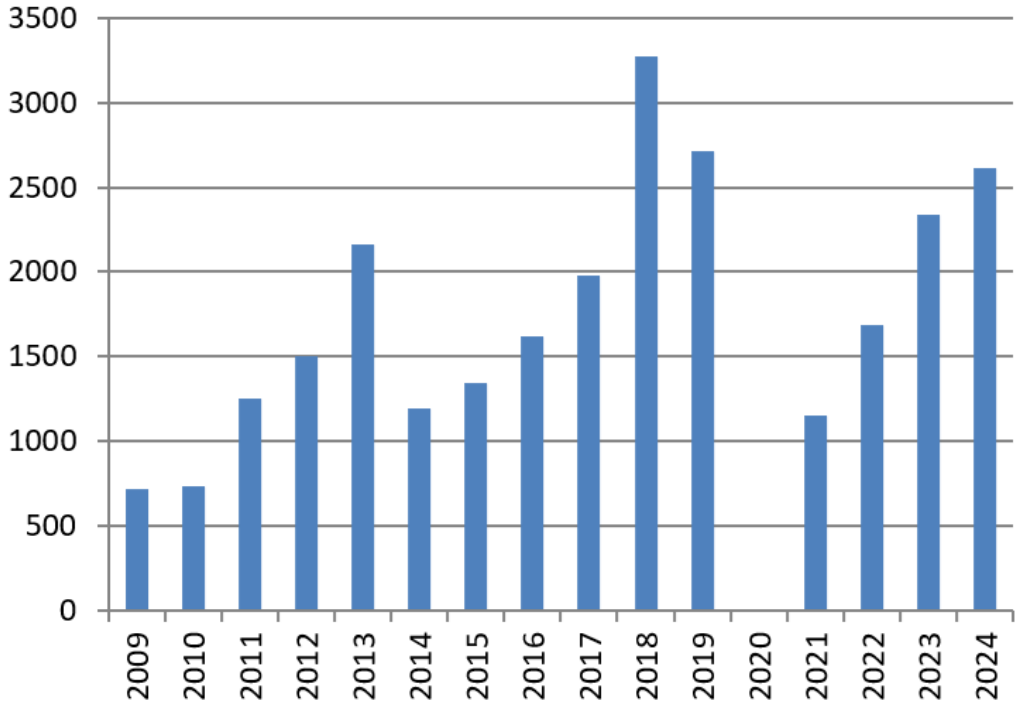

Evolució del número de participants a les competicions esportives realitzades dins el parc (2009-2024)

5.5. EL BUTLLETÍ INFORMATIU DEL PARC

A la pàgina web del parc (www.comapedrosa.ad) es pot descarregar el **número 16** de ***L'Estany Negre***, el butlletí informatiu del parc, que resumeix les principals actuacions realitzades l'any 2023.

L'Estany Negre

Notícies del Parc Natural del Comapedrosa

Número 16 – Hivern 2023-2024

Nou audiovisual del parc

El 28 de setembre de 2023 es va estrenar, a cinemes Illa Carlemany, l'audiovisual "Els horitzons del gegant de pedra". Pocs dies més tard es va emetre per Andorra Televisió i actualment està disponible a la pàgina web d'Andorra Difusió.

El reportatge, elaborat en commemoració del vinté aniversari del parc, és una producció de l'equip de Ràdio i Televisió d'Andorra format per la periodista Laura Cugat i el reporter gràfic Ricard Tenza. El documental també compta amb imatges del fotògraf massanenc Jaume Riba. L'audiovisual fa un repàs pels vint anys de l'espai protegit, des de la seva constitució, i endinsa l'espectador dins la flora, la fauna i la geomorfologia del parc. "Els horitzons del gegant de pedra" va rebre el Premi Laureda de Periodisme en la 45ª edició de la Nit Literària Andorrana.

Tercera edició de "La Pitavola del Comapedrosa"

La tercera edició de "La Pitavola del Comapedrosa", que celebrava el vinté aniversari de l'espai protegit, va tenir lloc entre el 28 de setembre i l'1 d'octubre de 2023. El mercat de muntanya, artesania i natura d'aquesta edició va comptar amb 33 parades d'artesans i productors, tant del país com de l'àmbit del Parc Pirineu de les Tres Nacions.

El carrer dels oficis va comptar amb la incorporació d'un teixidor de llana i un bufador de vidre. També es va presentar una exposició sobre la transhumància, de Natàlia Muntané, així com un *vídeo mapping*. Igualment, es va instal·lar un videobooth i es van organitzar l'escape room Boris i Rei d'Andorra, una exhibició de cuina de bolets i una nova edició de la Ruta de la Tapa. Altres novetats van ser la instal·lació d'un iglú planetari, l'animació al carrer a càrrec de l'Esperanceta i la presència d'un bus turístic que feia, de forma interrompuda, el trajecte entre el poble d'Arinsal i l'entrada del parc.

Activitats d'astronomia

Durant el 2023, i en el marc de la certificació del parc com a Reserva Starlight, es van dur a terme, per primera vegada, diverses activitats d'astronomia. La primera, que es va realitzar entre els dies 4 i 9 de maig de 2023, va ser un curs de monitors astronòmics, adreçat principalment a persones que treballen en el sector turístic.

Els dies 7 i 8 de juliol de 2023 va tenir lloc el primer Festival d'Astronomia Andorra Comapedrosa, que va comptar amb la participació d'unes 1.000 persones. L'acte central del festival va ser l'apagada total de la il·luminació del poble d'Arinsal, per tal de poder observar els estels i constel·lacions.

Noves espècies de flora

Els treballs de camp realitzats el 2023 van permetre la detecció de dues noves espècies de flora. Es tracta de la rosella alpina *Papaver alpinum suaveolens* i el pòdol de roca *Rhamnus pumila*. La rosella alpina es considera CR (En perill crític) a Andorra. Ambdues espècies es van detectar a la capçalera de la vall de Comapedrosa. Actualment, el catàleg de flora vascular del parc inclou un total de 733 taxons.

Rosella alpina

L'isard en estàtua

L'1 d'octubre de 2023 es va inaugurar, en el marc de "La Pitavola del Comapedrosa", l'escultura d'un isard a Arinsal, obra de l'artesà de la forja Jordi Illamola.

L'escultura de l'isard és buida per dins, per simbolitzar les branques d'un bosc que s'entrellacen. Actualment, Arinsal ja disposa de tres escultures d'aquest mateix autor (pitavola, serenalla i isard), i la intenció és poder acabar fent una ruta entre elles, tot contribuint a la dinamització turística.

Primera pàgina del número 16 del butlletí informatiu del parc

5.6. LES XARXES SOCIALS I LA WEB DEL PARC

Durant el 2024 es van penjar **56 posts** al *Instagram* del parc (sense tenir en compte *Stories*). El Instagram del parc disposa d'un total de **2.723** seguidors.

Pel que fa a la pàgina web del parc (www.comapedrosa.ad), durant el 2024 la van visitar 21.533 usuaris (visitants únics), que van comptabilitzar un total de 123.631 pàgines vistes.

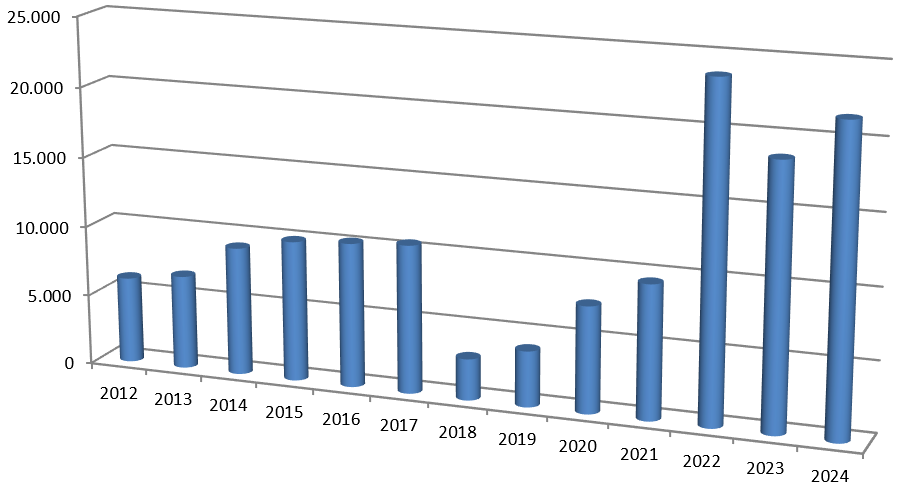

Evolució del número d'usuaris de la pàgina web del parc entre els anys 2012 i 2024

6. EQUIPAMENTS D'ÚS PÚBLIC

6.1. NOVETATS AL CAMÍ DE LES CARBONERES

El camí de les Carboneres disposa de novetats molt interessants. Ja hi podeu descobrir una **carbonera**, **instal·lació interpretativa** construïda l'any 2024, perquè tothom pugui conèixer l'antiga tècnica que s'emprava per fer **carbó**.

A final de juny de 2024 també es va instal·lar un **ecocomptador** al camí de les Carboneres, per conèixer-ne la freqüentació.

6.2. NOUS ELEMENTS DE SENYALITZACIÓ

La principal actuació realitzada durant el 2024 en relació als elements de senyalització, ha estat la **renovació** de les **safates** dels **cartells d'entrada/sortida**. Aquest tipus de senyalització té l'objectiu de **mostrar les diferents entrades al parc**, així com **potenciar la imatge pública** de l'espai protegit.

6.3. FREQÜENTACIÓ ALS CAMINS DEL PARC

La freqüentació al **Circuit Interpretatiu** va ser, entre l'1 de gener i el 31 de desembre de 2024, de **45.577 persones**. El pas màxim es va detectar el 7 d'agost, amb **848 persones**.

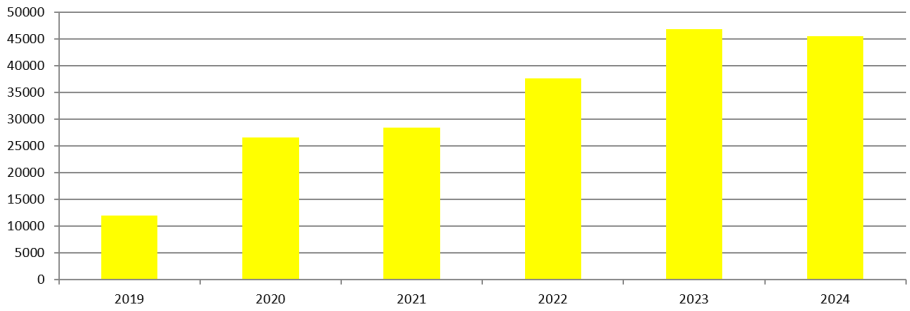

Freqüentació al Circuit Interpretatiu entre els anys 2019 i 2024

En aquest mateix període, l'ecocomptador del **camí del refugi de Comapedrosa** va comptabilitzar el pas de **23.983 persones**, el del **camí de la portella de Sanfons** de **5.801 persones**, el del **camí de Percanela-Les Fonts** de **6.223 persones**, el del **camí del Pla de l'Estany** de **13.303 persones**, i el del **camí del coll de les Cases** de **4.339 persones**.

La freqüentació anual ha augmentat, respecte el 2023, al camí del coll de les Cases (+2,48%), al camí del Pla de l'Estany (+6,45%) i al camí de la portella de Sanfons (+13,75%).

6.4. EL REFUGI DE COMAPEDROSA

El refugi de Comapedrosa va estar operatiu, durant el 2024, de l'**1 de juny al 12 d'octubre**. Durant aquest període es van dur a terme **1.821 pernoctacions** (210 pernoctacions i 1.611 mitges pensions -sopar, dormir i esmorzar-) i es van servir **3.150 àpats** (1.539 àpats i 1.611 mitges pensions).

7. EDUCACIÓ I FORMACIÓ

7.1. EL PARC NATURAL A LES ESCOLES

L'any 2024 es va comptar amb la participació de les escoles següents: **Escola Andorrana de la Massana, Escola Andorrana de Segona Ensenyança d'Ordino, Escola Francesa d'Andorra la Vella, Escola Francesa de Canillo, Escola Francesa d'Encamp, Escola Francesa d'Escaldes, Maria Moliner, Sagrada Família i Sant Ermengol.**

Un total de 442 alumnes va participar, durant el 2024, a les diferents activitats educatives organitzades des de l'òrgan gestor.

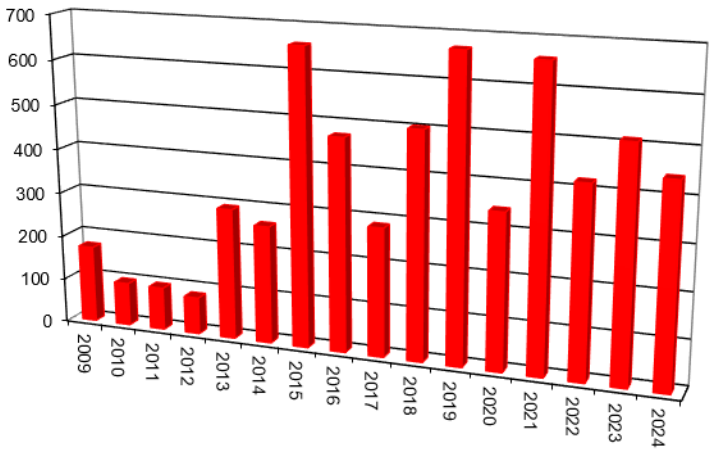

Evolució del número d'alumnes que ha participat a les activitats educatives entre els anys 2009 i 2024

7.2. ACREDITACIÓ DE GUIES DE MUNTANYA

Durant el 2024 també es van realitzar, conjuntament amb el Parc Natural de la Vall de Sorteny, la Vall del Madriu-Perafita-Claror i l'EFPEM (Escola de Formació de Professions Esportives i de Muntanya d'Andorra), dues **sessions d'acreditació de guies de muntanya**.

La primera va tenir lloc el 6 de juny, i la segona el 21 de novembre. Hi van participar un total de 18 guies.

Sessió d'acreditació de guies de muntanya. 6 de juny de 2024

Convé esmentar que, l'any 2024, es va detectar **l'incompliment de la normativa del parc** per part dels organitzadors d'algunes activitats hivernals, i es va procedir a informar-los del marc normatiu, el qual inclou la necessitat de disposar, en el cas d'**activitats professionals guiades**, d'**acreditació** i d'**autorització**. També es va enviar una carta al president de l'Associació de Guies i Acompanyants de Muntanya d'Andorra (AGAMA), per informar dels incompliments i recordar la normativa vigent.